

III

(Drugi akti)

EVROPSKI GOSPODARSKI PROSTOR

ODLOČBA NADZORNEGA ORGANA EFTE

št. 35/10/COL

z dne 3. februarja 2010

o osemdeseti spremembi procesnih in materialnih pravil na področju državne pomoči z uvedbo novega poglavja o uporabi pravil o državni pomoči za javno radiodifuzijoNADZORNI ORGAN EFTE JE ⁽¹⁾ –Evropska komisija (v nadaljnjem besedilu: Komisija) je 27. oktobra 2009 objavila sporočilo o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije ⁽⁵⁾.OB UPOŠTEVANJU Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru ⁽²⁾ ter zlasti členov 61 do 63 Sporazuma in Protokola 26 k Sporazumu,

Sporočilo Komisije velja tudi za Evropski gospodarski prostor.

OB UPOŠTEVANJU Sporazuma med državami Efte o ustanovitvi nadzornega organa in sodišča ⁽³⁾ ter zlasti člena 24 in člena 5(2)(b) Sporazuma,

Treba je zagotoviti enotno uporabo pravil EGP glede državne pomoči v celotnem Evropskem gospodarskem prostoru.

OB UPOŠTEVANJU NASLEDNJEGA:

V skladu s členom 24 Sporazuma o nadzornem organu in sodišču Nadzorni organ uveljavlja določbe Sporazuma EGP v zvezi z državno pomočjo.

V skladu s točko II pod naslovom „SPLOŠNO“ na koncu Priloge XV k Sporazumu EGP mora Nadzorni organ po posvetovanju s Komisijo sprejeti akte, ki ustrezajo tistim, ki jih je sprejela Komisija.

Nadzorni organ v skladu s členom 5(2)(b) Sporazuma o nadzornem organu in sodišču izda obvestila ali smernice o zadevah, ki jih obravnava Sporazum EGP, če to izrecno določata navedeni sporazum ali Sporazum o nadzornem organu in sodišču ali če Nadzorni organ meni, da je to potrebno.

Nadzorni organ se je o tej temi posvetoval s Komisijo in z državami Efte v dopisu z dne 26. januarja 2010 (sklicne številke 543973, 543974 in 543997) –

Nadzorni organ je 19. januarja 1994 sprejel procesna in materialna pravila na področju državne pomoči ⁽⁴⁾.

SPREJEL NASLEDNJO ODLOČBO:

⁽¹⁾ V nadaljnjem besedilu: Nadzorni organ.⁽²⁾ V nadaljnjem besedilu: Sporazum EGP.⁽³⁾ V nadaljnjem besedilu: Sporazum o nadzornem organu in sodišču.⁽⁴⁾ Smernice o uporabi in razlagi členov 61 in 62 Sporazuma EGP in člena 1 Protokola 3 k Sporazumu o nadzornem organu in sodišču, ki jih je sprejel in izdal Nadzorni organ 19. januarja 1994, objavljene v *Uradnem listu Evropske unije* (v nadaljnjem besedilu: UL) L 231, 3.9.1994, str. 1, in *Dopolnilu EGP* št. 32, 3.9.1994, str. 1, kakor so bile spremenjene. V nadaljnjem besedilu: Smernice o državni pomoči. Posodobljena različica Smernic o državni pomoči je objavljena na spletni strani Nadzornega organa: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>.

Člen 1

Smernice o državni pomoči se spremenijo z uvedbo novega poglavja o uporabi pravil o državni pomoči za javno radiodifuzijo. Novo poglavje je v Prilogi k tej odločbi.

⁽⁵⁾ UL C 257, 27.10.2009, str. 1.

Člen 2

Besedilo v angleškem jeziku je edino verodostojno.

V Bruslju, 3. februarja 2010

Za Nadzorni organ Efte

Per SANDERUD
Predsednik

Kurt JÄGER
Član kolegija

PRILOGA

UPORABA PRAVIL O DRŽAVNI POMOČI ZA JAVNO RADIODIFUZIJO ⁽¹⁾

1. Uvod in področje uporabe

- (1) V zadnjih treh desetletjih je prišlo v radiodifuziji do pomembnih sprememb. Ukinitve monopolov, pojav novih udeležencev in hiter tehnološki razvoj so bistveno spremenili konkurenčno okolje. Razširjanje televizijskih programskih vsebin je bilo tradicionalno rezervirana dejavnost. Od samega začetka so ga izvajala javna podjetja z monopolnim položajem, predvsem zaradi omejenega dostopa do oddajniških frekvenc in velikih ovir za vstop na trg.
- (2) V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja pa je začel gospodarski in tehnološki razvoj državam Efte vedno bolj omogočati, da so v radiodifuzno dejavnost spuščale tudi druge operaterje. Zato so se države Efte odločile, da bodo na trg vpeljale konkurenco. To je potrošnikom zagotovilo večjo izbiro, saj so postali na voljo številni dodatni kanali in storitve. Spodbudilo je tudi nastanek in rast močnih evropskih operaterjev, razvoj novih tehnologij ter večji pluralizem v sektorju, kar pa je več kot samo dostop do dodatnih kanalov in storitev. Ob odpiranju trga konkurenci pa so države Efte menile, da je treba ohraniti storitve javne radiodifuzije kot način za zagotavljanje pokrivanja številnih področij ter za zadovoljevanje potreb in doseganje ciljev javne politike, ki sicer ne bi bili optimalno izpolnjeni.
- (3) Obenem sta povečana konkurenca in prisotnost operaterjev, ki jih financira država, povzročila tudi vedno večje pomisleke glede enakih konkurenčnih pogojev, na kar so Nadzorni organ opozorili zasebni operaterji. Pritožbe navajajo domnevne kršitve členov 59 in 61 Sporazuma EGP v zvezi z javnim financiranjem javnih radiotelevizij.
- (4) V prejšnjem poglavju o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiodifuzije iz Smernic o državni pomoči ⁽²⁾ je bil določen okvir, ki ureja državno financiranje storitev javne radiodifuzije. Nadzornemu organu je pomenil dobro podlago za obravnavo primerov na področju financiranja javnih radiotelevizij.
- (5) V tem času so tehnološke spremembe korenito spremenile radiodifuzijske in avdiovizualne trge. Znatno se je povečalo število distribucijskih platform in tehnologij, kot so digitalna televizija, spletna televizija (IPTV), mobilna TV in video na zahtevo. Konkurenca je z novimi udeleženci, ki vstopajo na trg (npr. omrežni operaterji in spletna podjetja), zaradi tega večja. Tehnološki razvoj je omogočil nastanek novih medijskih storitev, npr. spletne informacijske storitve in nelinearne storitve ter storitve na zahtevo. Na področju zagotavljanja avdiovizualnih storitev prihaja do zblíževanja, saj lahko potrošniki uporabljajo vedno več storitev na eni platformi ali napravi oz. uporabljajo lahko katero koli storitev na več platformah ali napravah. Vedno večja raznolikost možnosti, ki jih potrošniki imajo za dostop do medijskih vsebin, je povzročila povečanje števila ponujenih avdiovizualnih storitev in razdrobitev občinstva. Nove tehnologije so omogočile boljše sodelovanje potrošnikov. Tradicionalni model pasivnega potrošništva se postopoma spreminja v dejavno sodelovanje potrošnikov in potrošniški nadzor vsebin. Da bi bile javne in zasebne radiotelevizije kos novim izzivom, so diverzificirale svoje delavnosti, tako da so začele uporabljati nove distribucijske platforme in razširjale ponudbo svojih storitev. Nedavno je diverzifikacija javno financiranih dejavnosti javnih radiotelevizij (kot so spletne vsebine in posebni kanali) sprožila številne pritožbe drugih udeležencev na trgu, vključno z založniki.
- (6) Sodišče Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) je v svoji sodbi iz leta 2003 v zadevi *Altmark* ⁽³⁾ opredelilo pogoje, po katerih nadomestilo za opravljanje javne službe ni državna pomoč. Leta 2005 je Nadzorni organ sprejel novo poglavje o državni pomoči v obliki nadomestila za javne storitve ⁽⁴⁾ in ga vključil v svoje Smernice o državni pomoči. Poleg tega je bila leta 2006 v Sporazumu EGP kot akt iz točke 1h Priloge XV k Sporazumu EGP, kakor je bil prilagojen s Protokolom 1 k Sporazumu, vključena Odločba Komisije 2005/842/ES z dne 28. novembra 2005 o uporabi člena 86(2) Pogodbe ES za državne pomoči v obliki nadomestila za javne storitve, dodeljene nekaterim podjetjem, pooblaščenim za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena ⁽⁵⁾ (v nadaljnjem besedilu:

⁽¹⁾ To poglavje ustreza Sporočilu Komisije o uporabi pravil o državni pomoči za javno radiodifuzijo (UL C 257, 27.10.2009, str. 1).

⁽²⁾ Sprejeto z Odločbo št. 90/04/COL z dne 23. aprila 2004 o šestinštirideseti spremembi postopkovnih in vsebinskih pravil na področju državne pomoči z uvedbo novega poglavja 24C: Uporaba pravil o državni pomoči za javno radiodifuzijo (UL L 327, 13.12.2007, str. 21, in Dopolnilo EGP št. 59, 13.12.2007, str. 1).

⁽³⁾ Zadeva C-280/2000, *Altmark Trans GmbH in Regierungspräsidium Magdeburg proti Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH (Altmark)*, Recueil 2003, str. I-7747.

⁽⁴⁾ UL L 109, 26.4.2007, str. 44, in Dopolnilo EGP št. 20, 26.4.2007, p. 1, na voljo tudi na spletni strani Nadzornega organa: <http://www.eftasurv.int/?1=1&showLinkID=16997&1=1>

⁽⁵⁾ UL L 312, 29.11.2005, str. 67.

Odločba 2005/842/ES) ⁽⁶⁾. Države Efte trenutno izvajajo postopek vključevanja Direktive 2007/65/ES (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah) ⁽⁷⁾, ki razširja področje uporabe pravne ureditve EGP za avdiovizualno področje na medijske storitve v vzponu.

- (7) Te spremembe trga in pravnega okolja so zahtevale posodobitev poglavja o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiodifuzije. V Akcijskem načrtu državnih pomoči iz leta 2005 ⁽⁸⁾ je bilo napovedano, da bo Evropska komisija (v nadaljnjem besedilu: Komisija) „ponovno proučila svoje Sporočilo o uporabi pravil glede državnih pomoči za storitve javne radiodifuzije. Zlasti z razvojem novih digitalnih tehnologij in internetnih storitev so se pojavila nova vprašanja glede področja uporabe dejavnosti storitev javne radiotelevizije“.
- (8) V letih 2008 in 2009 so Nadzorni organ in države Efte sodelovali v javnih posvetovanjih Komisije glede revizije Sporočila o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiodifuzije iz leta 2001 ⁽⁹⁾. To poglavje konsolidira prakso Komisije in Nadzornega organa na področju državnih pomoči na podlagi pripomb, prejetih med javnimi posvetovanji, in je usmerjeno v prihodnost. Pojasnjuje načela, ki jih Nadzorni organ uporablja pri izvrševanju člena 61 in člena 59(2) Sporazuma EGP v zvezi z javnim financiranjem avdiovizualnih storitev v sektorju radiodifuzije ⁽¹⁰⁾, ob upoštevanju najnovejšega razvoja trgov in prava. To poglavje ne vpliva na uporabo pravil notranjega trga in temeljnih svoboščin na področju radiodifuzije.

2. Vloga storitev javne radiodifuzije

- (9) Storitve javne radiodifuzije kljub svoji jasni gospodarski pomembnosti niso primerljive s storitvami javne službe v katerem koli drugem gospodarskem sektorju. Nobena druga storitev ne doseže istočasno tako širokega sektorja prebivalcev, mu posredujejo toliko informacij in vsebin, s tem pa prenaša mnenje posameznikov in javnosti ter nanj vpliva.
- (10) Poleg tega radiodifuzija na splošno velja za zanesljiv vir informacij in je za nezanemarljiv del prebivalstva glavni vir informacij. Tako bogati javne razprave in lahko v končni fazi zagotavlja, da vsi državljani do neke mere sodelujejo v javnem življenju. V zvezi s tem so ključni zaščitni ukrepi za neodvisnost radiodifuzije, kar je skladno s splošnim načelom svobode izražanja iz člena 10 Evropske konvencije o človekovih pravicah, tj. splošnim pravnim načelom, katerega spoštovanje zagotavlja Sodišče ⁽¹¹⁾.
- (11) Sporazum EGP na splošno priznava vlogo javnih storitev ⁽¹²⁾, zlasti v členu 59(2), ki se glasi:

„Podjetja, pooblaščená za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, oziroma podjetja, ki imajo značaj dohodkovnega monopola, ravnajo po pravilih iz tega sporazuma, zlasti po pravilih o konkurenci, kolikor uporaba takšnih pravil pravno ali dejansko ne ovira izvajanja posebnih nalog, ki so jim dodeljene. Na razvoj trgovine se ne sme vplivati v tolikšni meri, da bi bilo to v nasprotju z interesi pogodbenic.“

- (12) Pomen storitev javne radiodifuzije za družbeno, demokratično in kulturno življenje je bil znova potrjen tudi v aktu iz točke 33 Priloge XI k Sporazumu EGP (*Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se 25. januarja 1999 sestali v okviru Sveta v zvezi s storitvami javne radiodifuzije*) ⁽¹³⁾, kakor je bila prilagojena s Protokolom 1 k Sporazumu

⁽⁶⁾ Sklep Skupnega odbora št. 91/2006 z dne 19.10.2006 (UL L 289, 19.10.2006, str. 31, in Dopnilo EGP št. 52, 18.12.2008), ki je začel veljati 8. julija 2006.

⁽⁷⁾ Direktiva 2007/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2007 o spremembi Direktive Sveta 89/552/EGS o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju dejavnosti razširjanja televizijskih programov (UL L 332, 18.12.2007, str. 27).

⁽⁸⁾ COM(2005) 107 konč.

⁽⁹⁾ UL C 320, 15.11.2001, str. 5. To sporočilo ustreza prejšnjemu poglavju o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, ki ga je Nadzorni organ sprejel 23. aprila 2004, glej opombo 2.

⁽¹⁰⁾ V tem sporočilu „*avdiovizualna storitev*“ pomeni linearno in/ali nelinearno razširjanje avdio- in/ali avdiovizualne vsebine in drugih sorodnih storitev, kot so spletne tekstovne informacijske storitve. Ta pojem „*avdiovizualne storitve*“ je treba razlikovati od ožjega pomena pojma „*avdiovizualne medijske storitve*“, kot je določeno v členu 1(a) Direktive 2007/65/ES (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah).

⁽¹¹⁾ Zadeva C-260/89 ERT, Recueil 1991, str. I-2925.

⁽¹²⁾ V tem poglavju izraz „*javna storitev*“ ustreza izrazu „*storitve splošnega gospodarskega interesa*“, uporabljenemu v členu 59(2) Sporazuma EGP.

⁽¹³⁾ UL C 30, 5.2.1999, str. 1.

(v nadaljnjem besedilu: Resolucija v zvezi s storitvami javne radiodifuzije)⁽¹⁴⁾. Kakor je poudarjeno v Resoluciji v zvezi s storitvami javne radiodifuzije, je dostop širše javnosti, brez diskriminacije in na temelju enakih možnosti, do različnih kanalov in storitev, nujen predpogoj za izpolnjevanje posebnih obveznosti, ki jih imajo storitve javne radiodifuzije. Poleg tega morajo storitve javne radiodifuzije „koristiti ugodnosti tehnološkega razvoja“, prinašati „javnosti ugodnosti novih avdiovizualnih in informacijskih storitev in novih tehnologij“ ter slediti „razvoju in diverzifikaciji dejavnosti v digitalni dobi“. Končno, „storitve javne radiodifuzije morajo še naprej omogočati široko paleto programov v skladu s svojim poslanstvom, ki so ga opredelile države članice, tako da lahko naslavljajo družbo kot celoto; v tem smislu je legitimno, da se s storitvami javne radiodifuzije skuša doseči široko občinstvo“.

- (13) Vloga storitev javne radiodifuzije pri spodbujanju kulturne raznolikosti je bila priznana tudi z Unescovo Konvencijo o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov iz leta 2005⁽¹⁵⁾. V Konvenciji je določeno, da lahko vsaka pogodbenica sprejme „ukrepe za varovanje in spodbujanje raznolikosti kulturnih izrazov na svojem ozemlju“. Ti ukrepi lahko vključujejo tudi „ukrepe za povečevanje raznolikosti medijev, tudi s storitvami javne radiodifuzije“⁽¹⁶⁾.
- (14) Te vrednote javne radiodifuzije so enako pomembne v okolju novih medijev, ki se hitro spreminja. To je bilo poudarjeno tudi v priporočilih Sveta Evrope o pluralnosti medijev in raznolikosti medijskih vsebin⁽¹⁷⁾ ter o poslanstvu javnih medijev v informacijski družbi⁽¹⁸⁾. V slednjem priporočilu so članice Sveta Evrope pozvane, naj pregledno in odgovorno jamčijo javne medije ter naj jim „omogočijo, da se temeljito in učinkovito odzovejo na izzive informacijske družbe, hkrati pa spoštujejo dvojnost strukture (javno/zasebno) evropske pokrajine elektronskih medijev ter upoštevajo tržna in konkurenčna vprašanja“.
- (15) Hkrati pa je treba kljub navedenemu povedati, da so tudi zasebne radiotelevizije, od katerih morajo številne izpolnjevati zahteve, ki veljajo za opravljanje javne službe, zelo pomembne za uresničevanje ciljev Resolucije v zvezi s storitvami javne radiodifuzije, ker prispevajo k pluralizmu, bogatijo kulturne in politične razprave ter povečujejo izbiro programov. Poleg tega so časopisni založniki in drugi tiskani mediji pomembni za objektivno obveščanje javnosti in demokracijo. Ker so ti akterji zdaj konkurenca radiotelevizijam na internetu, so ponudniki komercialnih medijskih storitev zaskrbljeni zaradi morebitnih negativnih učinkov, ki bi jih imela državna pomoč javnim radiotelevizijam na razvoj novih poslovnih modelov. Kot je zapisano v Direktivi 2007/65/ES (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah), je „soobstoj zasebnih in javnih ponudnikov avdiovizualnih medijskih storitev ena od posebnosti evropskega avdiovizualnega medijskega trga“. Seveda je v skupnem interesu, da se pluralnost uravnotežene javne in zasebne medijske ponudbe ohrani tudi v obstoječem dinamičnem medijskem okolju.

3. Pravno ozadje

- (16) Pri uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiodifuzije je treba upoštevati veliko različnih prvin. Ocenjevanje državne pomoči temelji na členu 61 Sporazuma EGP o državni pomoči ter členu 59(2) Sporazuma EGP o uporabi pravil Sporazuma EGP in pravil o konkurenci, zlasti v zvezi s storitvami splošnega gospodarskega pomena. Protokol 3 k Sporazumu o ustanovitvi nadzornega organa in sodišča (v nadaljnjem besedilu: Protokol 3) določa pravila postopka v primerih državne pomoči.
- (17) Sporazum EGP ne vsebuje določb, ki bi bile podobne členu 167 Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: PDEU) (prej člen 151 Pogodbe ES) o kulturi ali „kulturne izjeme“ za pomoč, namenjeno spodbujanju kulture, podobne tisti iz člena 107(3)(d) PDEU (prej člen 87(3)(d) Pogodbe ES). Vendar to ne pomeni, da izjeme za takšne ukrepe niso dopuščene. Kakor je v prejšnjih primerih sprejel Nadzorni organ, se takšni podporni ukrepi lahko odobrijo iz kulturnih razlogov na podlagi člena 61(3)(c) Sporazuma EGP⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁴⁾ Resolucija v zvezi s storitvami javne radiodifuzije je bila vključena v Sporazum EGP kot akt, s katerim se seznanijo pogodbenice, z Odločbo št. 118/1999 (UL L 325, 21.12.2000, str. 33, in Dopolnilo EGP št. 60, 21.12.2000, str. 423 (islandščina) in str. 424 (norveščina)), začetek veljavnosti: 1. oktober 1999.

⁽¹⁵⁾ Konvencija Unesca o zaščiti in spodbujanju raznolikosti kulturnega izražanja je bila podpisana 20. oktobra 2005 v Parizu. Nato jo je Norveška ratificirala, Islandija pa jo je sprejela.

⁽¹⁶⁾ Člen 6(1) in 6(2)(h) Unescove Konvencije o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov.

⁽¹⁷⁾ Priporočilo CM/Rec(2007)2 Odbora ministrov državam članicam o pluralnosti medijev in raznolikosti medijskih vsebin, sprejeto 31. januarja 2007 na 985. seji namestnikov ministrov.

⁽¹⁸⁾ Priporočilo CM/Rec(2007)3 Odbora ministrov državam članicam o poslanstvu javnih medijev v informacijski družbi, sprejeto 31. januarja 2007 na 985. seji namestnikov ministrov.

⁽¹⁹⁾ Na primer Odločba Nadzornega organa Efte št. 180/09/COL z dne 31. marca 2009 o shemah pomoči za avdiovizualne produkcije ter razvoj scenarijev in izobraževalnih ukrepov (UL C 236, 1.10.2009, str. 5, in Dopolnilo EGP št. 51, 1.10.2009, str. 17). Glej tudi poglavje o državni pomoči za kinematografska in druga avdiovizualna dela smernic Nadzornega organa o državni pomoči, ki jih je Nadzorni organ Efte sprejel z Odločbo št. 788/08/COL z dne 17. decembra 2008 o sedeminšestdeseti spremembi postopkovnih in vsebinskih pravil na področju državne pomoči s spremembo obstoječih poglavij o referenčnih in diskontnih stopnjah in državni pomoči, ki se odobri v obliki garancij, ter z uvedbo novega poglavja o izterjavi nezakonite in nezdružljive državne pomoči, o državni pomoči za kinematografska in druga avdiovizualna dela in državni pomoči za prevoznike v železniškem prometu, še ni objavljeno, na voljo na spletni strani Nadzornega organa: <http://www.eftasurv.int/?1=1&showLinkID=15643&1=1>

- (18) Regulativni okvir o „*avdiovizualnih medijskih storitvah*“ je na evropski ravni določen z Direktivo 2007/65/ES (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah). Zahteve po finančni preglednosti v javnih podjetjih so določene z aktom iz točke 1a Priloge XV k Sporazumu EGP (Direktiva Komisije 2006/111/ES z dne 16. novembra 2006 o preglednosti finančnih odnosov med državami članicami in javnimi podjetji ter o finančni preglednosti znotraj določenih podjetij)⁽²⁰⁾, kakor je bil prilagojen s Protokolom 1 k Sporazumu (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2006/111/ES (direktiva o preglednosti))⁽²¹⁾.
- (19) Za ta pravila velja razlaga Sodišča Efte znotraj „stebra Efte“ ter Sodišča znotraj „stebra Evropske unije“. Nadzorni organ je sprejel tudi več sklopov smernic o uporabi pravil o državni pomoči, ki ustrezajo podobnim smernicam, ki jih je izdala Komisija. Leta 2005 je Nadzorni organ sprejel poglavje o državni pomoči v obliki nadomestila za opravljanje javne službe, leta 2006 pa je bila Odločba 2005/842/ES vključena v Sporazum EGP, ki pojasnjuje zahteve iz člena 59(2) Sporazuma EGP. Slednja se uporablja tudi za avdiovizualno področje, če so izpolnjeni pogoji iz člena 2(1)(a) Odločbe 2005/842/ES⁽²²⁾.

4. Uporaba Člena 61(1) Sporazuma EGP

4.1 Značaj državne pomoči državnega financiranja javnih radiotelevizij

- (20) V skladu s členom 61(1) Sporazuma EGP vključuje pojem državne pomoči naslednje pogoje: (a) obstajati mora posredovanje države ali posredovanje iz državnih sredstev; (b) posredovanje mora vplivati na trgovino med pogodbenicami; (c) zagotavljati mora prednost prejemnika; (d) konkurenco mora izkrivljati oz. bi jo lahko izkrivljala⁽²³⁾. Obstoj državne pomoči se ugotavlja na podlagi objektivnih meril, upošteva pa se tudi sodna praksa Sodišča in Sodišča Efte.
- (21) Pri vsaki oceni obsega državne pomoči v skladu s členom 61(1) Sporazuma EGP je odločilni element učinek državnega posredovanja in ne njegov namen. Javne radiotelevizije se običajno financirajo iz državnega proračuna ali z naročinami imetnikov radijskih in televizijskih sprejemnikov. V nekaterih posebnih okoliščinah opravi država kapitalske vložke ali odpiše dolgove v korist javnih radiotelevizij. Te finančne ukrepe običajno pripisujemo javnim organom in vključujejo prenos državnih sredstev⁽²⁴⁾.
- (22) Za državno financiranje javnih radiotelevizij lahko na splošno velja tudi, da vpliva na trgovino med pogodbenicami. Kakor je ugotovilo Sodišče Evropskih skupnosti, se v primeru, da „pomoč, ki jo dodeli država ali ki se dodeli iz državnih sredstev, okrepi položaj nekega podjetja v primerjavi z drugimi podjetji, ki konkurirajo v trgovini znotraj Skupnosti, šteje, da navedena pomoč vpliva na trgovino“⁽²⁵⁾. To je stališče glede nakupa in prodaje programskih pravic, ki se običajno dogajata na mednarodni ravni. Ko gre za javne radiotelevizije, ki so pooblašene za prodajo oglaševalskega časa, ima tudi oglaševanje čezmejni učinek, zlasti na jezikovno homogenih področjih na obeh straneh nacionalnih meja. Poleg tega se lastniška struktura komercialnih radiotelevizij lahko razteza na več kot eno državo EGP. Nadalje imajo storitve, ki se ponujajo po spletu, običajno svetovni doseg.
- (23) Glede obstoja prednosti je Sodišče v zadevi Altmark pojasnilo, da nadomestilo za opravljanje javne službe ni državna pomoč, če so izpolnjeni štirje kumulativni pogoji. Prvič, upravičeno podjetje mora dejansko opravljati obveznosti javnih storitev in te obveznosti morajo biti jasno opredeljene. Drugič, parametri, na podlagi katerih se nadomestilo izračuna, morajo biti določeni vnaprej na objektivni in pregleden način. Tretjič, nadomestilo ne sme preseči zneska, ki je potreben za kritje vseh stroškov ali dela stroškov, nastalih pri izpolnjevanju obveznosti javnih služb, pri čemer se upoštevajo ustrezní prejemki in dobiček. Nazadnje, če podjetje, ki naj bi opravljalo obveznosti javne službe, v določenem primeru ni izbrano na podlagi postopka za oddajo javnih naročil, ki bi omogočil izbiro ponudnika, sposobnega, da skupnosti ponudi storitve po najnižji ceni, je treba stopnjo nadomestila določiti na podlagi analize stroškov, ki bi v tipičnem podjetju z dobrim upravljanjem in ustrezno opremo, ki lahko izpolni zahteve glede izvajanja obveznosti javne službe, nastali med njegovim opravljanjem navedenih obveznosti.

⁽²⁰⁾ UL L 318, 17.11.2006, str. 17.

⁽²¹⁾ Sklep Skupnega odbora št. 55/2007, UL L 266, 11.10.2007, str. 15, in Dopolnilo EGP št. 48, 11.10.2007, str. 12, ki je začel veljati 9. junija 2007.

⁽²²⁾ Na podlagi člena 2(1)(a) Odločbe 2005/842/ES se ta uporablja za državno pomoč, ki je „nadomestilo za javne storitve, dodeljeno podjetjem, katerih povprečni letni promet pred obdavitvijo, ki vključuje vse dejavnosti, ne presega 100 milijonov EUR v obdobju dveh finančnih let pred letom, v katerem je bila dodeljena storitev splošnega gospodarskega pomena, in letno nadomestilo za zadevno storitev ne presega 30 milijonov EUR“.

⁽²³⁾ Glej sodbo v združenih zadevah T-309/04, T-317/04, T-329/04 in T-336/04, TV2/Danmark proti Komisiji (TV2), ZOdl 2008, str. II-2935, točka 156.

⁽²⁴⁾ Glede kvalificiranja financiranja iz naročnine kot državnih sredstev glej sodbo TV2, navedeno zgoraj, točki 158 in 159.

⁽²⁵⁾ Zadeve C-730/79, Philip Morris Holland proti Komisiji, Recueil 1980, str. 2671, točka 11; C-303/88, Italija proti Komisiji, Recueil 1991, str. I-1433, točka 27; C-156/98, Nemčija proti Komisiji, Recueil 2000, str. I-6857, točka 33.

- (24) Če financiranje ne bi izpolnjevalo navedenih pogojev, bi se štelo, da selektivno daje prednost samo nekaterim radiotelevizijam in tako izkrivlja konkurenco oziroma bi jo lahko izkrivljalo.
- 4.2. Značaj pomoči: obstoječe oblike pomoči v primerjavi z novo
- (25) Programi financiranja, ki se trenutno uporabljajo v večini držav Efte, so bili uvedeni že pred časom. Nadzorni organ mora zato najprej ugotoviti, ali se lahko te sheme obravnavajo kot „obstoječe pomoči“ v smislu člena 1(1) dela I Protokola 3. V skladu s to določbo „Nadzorni organ Efte v sodelovanju z državami Efte redno preverja vse sisteme pomoči, ki obstajajo v teh državah. Tem državam predlaga vse ustrezne ukrepe, ki so potrebni zaradi postopnega razvoja ali delovanja Sporazuma EGP.“
- (26) V skladu s členom 1(b)(i) dela II Protokola 3, obstoječa pomoč vključuje „... vso pomoč, ki je v zadevnih državah Efte obstajala pred začetkom veljavnosti Sporazuma EGP, to je programe pomoči in individualno pomoč, ki so začeli veljati pred začetkom veljavnosti Sporazuma EGP in se uporabljajo tudi po začetku njegove veljavnosti.“
- (27) V skladu s členom 1(b)(v) dela II Protokola 3 obstoječa pomoč vključuje tudi „pomoč, ki šteje za obstoječo pomoč, ker je mogoče ugotoviti, da v času, ko je začela veljati, ni pomenila pomoči in je naknadno postala pomoč zaradi razvoja Evropskega gospodarskega prostora in ne da bi jo država Efte spremenila“.
- (28) Na podlagi sodne prakse Sodišča ⁽²⁶⁾ mora Nadzorni organ preveriti, ali se je pravni okvir, po katerem je bila pomoč dodeljena, od njene uvedbe spremenil. Nadzorni organ meni, da je najprimerneje ocenjevati vsak primer posebej ⁽²⁷⁾ z upoštevanjem vseh prvin, povezanih s sistemom radiodifuzije zadevne države Efte.
- (29) Na podlagi sodne prakse v *Gibraltarju* ⁽²⁸⁾ ni treba vsake spremembe obstoječe pomoči obravnavati kot njeno spreminjanje v novo pomoč. Splošno sodišče meni, da se prvotna shema spremeni v novo shemo pomoči samo takrat, ko sprememba vsebinsko vpliva na prvotno shemo. Vsebinske spremembe ni, ko se nova prvina lahko jasno loči od prvotne sheme.
- (30) Glede na navedeno je Nadzorni organ v svoji praksi sprejemanja odločitev na splošno ugotavljal: (a) ali so prvotne finančne ureditve za javne radiotelevizije obstoječa pomoč v skladu s pravili iz odstavkov 26 in 27 tega sporočila; (b) ali naknadne spremembe vsebinsko vplivajo na prvotni ukrep (tj. značaj prednosti ali vir financiranja, namen pomoči, prejemniki ali področje dejavnosti prejemnikov) oziroma ali so te spremembe izključno formalnega ali upravnega značaja; in (c) če so naknadne spremembe znatne, ali jih je mogoče ločiti od prvotnega ukrepa, tako da so bile ocenjene posamično, oziroma ali so te neločljive od prvotnega ukrepa, tako da se ta kot celota spremeni v novo pomoč.

5. Ocena združljivosti Državne pomoči v skladu s členom 61(3) Sporazuma EGP

- (31) Čeprav se nadomestilo za opravljanje storitev javne radiodifuzije navadno ocenjuje na podlagi člena 59(2) Sporazuma EGP, se načeloma lahko odstopanja iz člena 61(3) Sporazuma EGP uporabijo tudi na področju radiodifuzije, če so izpolnjeni ustrezni pogoji.
- (32) Sporazum EGP ne vsebuje določbe, ki bi ustrezala členu 167(4) PDEU, v skladu s katerim mora Komisija pri svojih ukrepih na podlagi določb Pogodbe o delovanju Evropske unije upoštevati kulturne vidike, zlasti za spoštovanje in spodbujanje kulturnih raznolikosti. Spomin tuni ne vsebuje izjeme, podobne členu 107(3)(d) PDEU, na podlagi katere lahko Komisija šteje pomoč, namenjeno spodbujanju kulture, za združljivo s skupnim trgom, kadar taka pomoč ne vpliva na trgovinske pogoje in konkurenco v Skupnosti v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi

⁽²⁶⁾ C-44/93 *Namur-Les Assurances du Crédit SA proti Office National du Dueroire in državi Belgiji*, Recueil 1994, str. I-3829.

⁽²⁷⁾ Glej na primer odločitve Komisije v zadevah: E 8/06, *Državna sredstva za flamsko javno radiotelevizijo VRT* (UL C 143, 10.6.2008, str. 7); E 4/05, *Državna pomoč za financiranje RTE in TNAG (TG4)* (UL C 121, 17.5.2008, str. 5); E 9/05, *Plačilo licenc za RAI* (UL C 235, 23.9.2005, str. 3); E 10/2005, *Plačilo licenc za France 2 in 3*, UL C 240, 30.9.2005, str. 20; E 8/05, *Španska nacionalna radiotelevizija RTVE* (UL C 239, 4.10.2006, str. 17); C 2/04, *Enkratno financiranje nizozemskih javnih radiotelevizij* (UL L 49, 22.2.2008, str. 1); C 60/99, *Odločba Komisije 2004/838/ES z dne 10. decembra 2003 o državni pomoči Francije za France 2 in France 3* (UL L 361, 8.12.2004, str. 21); C 62/99, *Odločba Komisije 2004/339/ES z dne 15. oktobra 2003 o ukrepih Italije v korist RAI SpA* (UL L 119, 23.4.2004, str. 1); NN 88/98, *Financiranje 24-urnega programa poročil brez oglasov z naročnino s strani BBC* (UL C 78, 18.3.2000, str. 6), in NN 70/98, *Državna pomoč javnim radiotelevizijskim programoma Kinderkanal in Phoenix* (UL C 238, 21.8.1999, str. 3).

⁽²⁸⁾ Združeni zadevi T-195/01 in T-207/01, *Vlada Gibraltarja proti Komisiji*, Recueil 2002, str. II-2309.

interesi. Vendar pa to ne pomeni, da uporaba pravil o državni pomoči ne pušča nobenih možnosti za upoštevanje kulturnih vidikov. Sporazum EGP priznava potrebo po okrepitvi kulturnega sodelovanja v členu 13 Protokola 31. V zvezi s tem je treba opomniti, da je Nadzorni organ v svoji praksi sprejemanja odločitev glede državne pomoči za filmsko produkcijo in s filmom povezane dejavnosti določil, da je zaradi kulturnih razlogov mogoče odobriti ukrepe v podporo filmu v skladu z uporabo člena 61(3)(c) Sporazuma EGP, če ta pristop dovolj upošteva merila, ki jih je razvila Komisija, in če ta pristop ne odstopa od prakse Komisije pred sprejetjem člena 107(3)(d) PDEU ⁽²⁹⁾.

- (33) Nadzorni organ je tisti, ki odloča o dejanski uporabi kakršne koli določbe o izjemi iz člena 61(3) Sporazuma EGP in o tem, kako naj bi se upoštevali kulturni vidiki. Opozoriti je treba, da je treba določbe, ki omogočajo izjeme glede prepovedi državnih pomoči, uporabljati dosledno. Zato Nadzorni organ meni, da se odstopanje glede kulture lahko uporabi, ko je kulturni proizvod jasno določen ali določljiv ⁽³⁰⁾. Poleg tega je stališče Nadzornega organa, da je treba pojem kulture uporabljati v zvezi z vsebino in značajem zadevnega proizvoda ter ne v zvezi z medijem ali distribucijo proizvoda kot tako ⁽³¹⁾. Izobraževalne in demokratične potrebe posamezne države Efte pa je treba šteti za ločene od spodbujanja kulture ⁽³²⁾.
- (34) Državna pomoč javnim radiotelevizijam navadno ne ločuje med kulturnimi, demokratičnimi in izobraževalnimi potrebami družbe. Če ukrep financiranja ni posebej namenjen spodbujanju doseganja ciljev na področju kulture, potem se člen 61(3)(c) Sporazuma EGP na splošno ne upošteva kot pomoč na področju kulture. Državna pomoč javnim radiotelevizijam se navadno zagotavlja kot nadomestilo za izpolnjevanje obveznosti javne službe in se ocenjuje po členu 59(2) Sporazuma EGP na podlagi meril iz tega poglavja.

6. Ocena združljivosti Državne pomoči v skladu s Členom 59(2) Sporazuma EGP

- (35) V členu 59(2) Sporazuma EGP je navedeno: *Podjetja, pooblaščená za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, oziroma podjetja, ki imajo značaj dohodkovnega monopola, ravnajo po pravilih iz tega sporazuma, zlasti po pravilih o konkurenci, kolikor uporaba takih pravil pravno ali dejansko ne ovira izvajanja posebnih nalog, ki so jim dodeljene. Razvoj trgovine ne sme biti prizadet v obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi pogodbenic.*
- (36) Sodišče dosledno meni, da člen 106 PDEU (prej člen 86 Pogodbe ES), ki ustreza členu 59 Sporazuma EGP, predvideva odstopanje in ga je treba zato razlagati omejevalno. Sodišče je pojasnilo, da ima ukrep lahko korist od takšnega odstopanja, če so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:
- (i) zadevna storitev mora biti storitev splošnega gospodarskega pomena in jasno opredeljena kot takšna s strani države članice (opredelitev) ⁽³³⁾;
- (ii) zadevnemu podjetju mora država članica izrecno zaupati izvajanje navedene storitve (pooblastilo) ⁽³⁴⁾;
- (iii) uporaba pravil o konkurenci iz Pogodbe (v tem primeru prepoved državnih pomoči) mora ovirati opravljanje posebnih nalog, dodeljenih podjetju, odstopanje od teh pravil pa ne sme vplivati na razvoj trgovine v obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Skupnosti (preskus sorazmernosti) ⁽³⁵⁾.
- (37) V posebnem primeru storitev javne radiodifuzije je treba zgornji pristop prilagoditi glede na Resolucijo o javni radiodifuziji, ki se sklicuje na „odgovornost javne storitve, kakor jo naloži, opredeli in organizira vsaka država članica“ (opredelitev in pooblastilo) in predvideva odstopanje od pravil Pogodbe pri financiranju javne radiodifuzije, „če je

⁽²⁹⁾ Glej na primer Odločbo št. 32/02/COL z dne 20. februarja 2002, Odločbo št. 169/02/COL z dne 18. septembra 2002, Odločbo št. 186/03 z dne 29. oktobra 2003, Odločbo št. 179/05/COL z dne 15. julija 2005 in Odločbo št. 342/06/COL z dne 14. novembra 2006. Glej tudi poglavje o državni pomoči za kinematografska in druga avdiovizualna dela Smernic Nadzornega organa o državni pomoči.

⁽³⁰⁾ Na primer odločbi Komisije NN 88/98, BBC 24-ur (UL C 78, 18.3.2000, str. 6) in NN 70/98, Kinderkanal in Phoenix (UL C 238, 21.8.1999), navedeni zgoraj.

⁽³¹⁾ Na primer Odločba Komisije N 458/2004, Državna pomoč za Espacio Editorial Andaluza Holding sl. (UL C 131, 28.5.2005, str.12).

⁽³²⁾ Odločba NN 70/98, Kinderkanal in Phoenix, navedena zgoraj.

⁽³³⁾ Zadeva 172/80, Zuechner, Recueil 1981, str. 2021.

⁽³⁴⁾ Zadeva C-242/95, GT-Link, Recueil 1997, str. 4449.

⁽³⁵⁾ Zadeva C-159/94 EDF in GDF, Recueil 1997, str. I-5815.

takšno financiranje odobreno radiotelevizijam za izpolnjevanje odgovornosti javne storitve (...) in (...) ne vpliva toliko na trgovinske pogoje in konkurenco v Skupnosti, da bi bilo to v nasprotju s skupnim interesom, pri čemer je treba upoštevati uresničevanje odgovornosti te javne storitve“ (sorazmernost).

- (38) Na podlagi dokazil, ki jih zagotovijo države Efte, mora Nadzorni organ oceniti, ali so ta merila izpolnjena. Glede opredelitve javne službe pa je naloga Nadzornega organa, da ugotavlja očitne napake (glej poglavje 6.1). Nadzorni organ nadalje preverja, ali obstajata izrecna pooblastitev in učinkovit nadzor izpolnjevanja obveznosti javne storitve (glej poglavje 6.2).
- (39) Nadzorni organ pri preskusu sorazmernosti preverja, ali se morebitno izkrivljanje konkurence, ki je nastalo zaradi nadomestila za opravljanje javne službe, lahko utemeli s potrebo po opravljanju javne službe in zagotavljanju njenega financiranja. Nadzorni organ zlasti na podlagi dokazov, ki jih morajo države Efte zagotoviti, oceni, ali obstajajo zadostna jamstva za izogibanje nesorazmernim učinkom financiranja iz javnih sredstev, plačevanju prekomernega nadomestila in navzkrižnemu subvencioniranju ter za zagotavljanje, da javne radiotelevizije pri svojih komercialnih dejavnostih spoštujejo tržne pogoje (glej poglavje 6.3 in naslednje).
- (40) Analiza izpolnjevanja zahtev o državnih pomočeh mora temeljiti na posebnih značilnostih posameznega nacionalnega sistema. Nadzorni organ se zaveda razlik v nacionalnih sistemih radiodifuzije in drugih značilnostih medijskih trgov v državah Efte. Zato je treba oceniti združljivost državne pomoči za javne radiotelevizije po členu 59(2) za vsak primer posebej glede na prakso Komisije in Nadzornega organa ⁽³⁶⁾ v skladu s temeljnimi načeli, določenimi v spodnjih poglavjih.
- (41) Nadzorni organ bo upošteval tudi težave, ki bi jih lahko imele nekatere države Efte pri zbiranju potrebnih sredstev, če so stroški opravljanja javne službe na prebivalca pod enakimi pogoji višji ⁽³⁷⁾, obenem pa bo enako upošteval morebitne težave drugih medijev v teh državah Efte.
- (42) Glede na prakso Komisije in Nadzornega organa bo treba ukrep, ki ne izpolnjuje vseh meril po Altmarku, še vedno analizirati v skladu s členom 106(2) PDEU oziroma členom 59(2) Sporazuma EGP ⁽³⁸⁾.
- 6.1. *Opredelitev javne službe*
- (43) Zaradi izpolnitve pogojev za uporabo člena 59(2) Sporazuma EGP, navedenih v točki 36(i) zgoraj, je treba določiti uradno opredelitev mandata javne službe. Šele takrat lahko Nadzorni organ z zadostno pravno gotovostjo oceni, ali se lahko uporablja odstopanje v skladu s členom 59(2) Sporazuma EGP.
- (44) Za opredelitev javne službe so pristojne države Efte, ki se na podlagi nacionalnega pravnega reda lahko odločajo na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni. Na splošno je treba pri uresničevanju te pristojnosti upoštevati koncept „storitev splošnega gospodarskega pomena“.
- (45) Država Efte mora čim natančneje opredeliti naloge javne službe. Opredelitev ne sme puščati nobenega dvoma o tem, ali namerava država Efte določeno dejavnost, ki jo izvaja pooblaščen operator, vključiti v odgovornost javne službe ali ne. Brez jasne in natančne opredelitve obveznosti, naloženih javni radioteleviziji, Nadzorni organ ne bi mogel opraviti svojih nalog v skladu s členom 59(2) Sporazuma EGP in zato ne bi mogel dodeliti nobenega izvetja v skladu z navedeno določbo.
- (46) Jasna določitev dejavnosti, ki spadajo v javno službo, je pomembna tudi za operaterje, ki ne opravljajo javne službe, ker jim to omogoča načrtovanje dejavnosti. Poleg tega morajo biti pogoji za opravljanje javne službe dovolj natančno določeni, da lahko organi držav Efte učinkovito nadzorujejo njihovo izpolnjevanje, kakor je opisano v naslednjem poglavju.

⁽³⁶⁾ Glej na primer odločitve Komisije v zadevah: E 8/06, *Državna sredstva za flamsko javno radiotelevizijo VRT* (UL C 143, 10.6.2008, str. 7); E 4/05, *Državna pomoč za financiranje RTE in TNAG (TG4)* (UL C 121, 17.5.2008, str. 5); E 3/05, *Pomoč nemškim javnim radiotelevizijam* (UL C 185, 8.8.2007, str. 1); E 9/05, *Plačilo licenc za RAI* (UL C 235, 23.9.2005, str. 3); E 10/05, *Plačilo licenc za France 2 in 3* (UL C 240, 30.9.2005, str. 20); E 8/05, *Španska nacionalna radiotelevizija RTVE* (UL C 239, 4.10.2006, str. 17); C 2/04, *Enkratno financiranje nizozemskih javnih radiotelevizij* (UL L 49, 22.2.2008, str. 1). Glej tudi Odločbo Nadzornega organa Efte št. 306/09/COL z dne 8. julija 2009 o norveški državnih radiotelevizijski družbi, na voljo na spletni strani Nadzornega organa: <http://www.eftasurv.int/?1=1&showLinkID=16906&1=1>

⁽³⁷⁾ Podobne težave lahko nastanejo tudi, ko je storitev javne radiodifuzije namenjena jezikovnim manjšinam in lokalnim potrebam.

⁽³⁸⁾ Odločba Komisije C62/1999 RAI, odstavek 99, in C85/2001 RTP, odstavek 158.

- (47) Zaradi posebnega značaja sektorja radiodifuzije in potrebe po zaščiti uredniške neodvisnosti javnih radiotelevizij pa na splošno velja, da je kvalitativna opredelitev, ki zadevni radioteleviziji nalaga obveznost zagotavljanja širokega nabora programov ter uravnotežene in raznolike programske ponudbe, legitimna po členu 59(2) Sporazuma EGP⁽³⁹⁾. Taka opredelitev navadno šteje za skladno s ciljem izpolnjevanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb določene družbe in zagotavljanja pluralizma, vključno s kulturno in jezikovno raznolikostjo. Kot je navedlo Splošno sodišče, je legitimnost tako široko opredeljene javne službe odvisna od kvalitativnih zahtev za storitve, ki jih ponujajo javne radiotelevizije⁽⁴⁰⁾. Opredelitev javne službe lahko zrcali tudi razvoj in diverzifikacijo dejavnosti v digitalni dobi ter vključuje avdiovizualne storitve na vseh distribucijskih platformah.
- (48) Kar zadeva opredelitev javne storitve v sektorju radiodifuzije, pa je vloga Nadzornega organa omejena na ugotavljanje očitnih napak. Nadzorni organ nima niti pristojnosti odločanja, kateri programi naj se zagotavljajo in financirajo kot služba splošnega gospodarskega pomena, niti ne more oporekati značaju ali kakovosti določenega proizvoda. Opredelitev odgovornosti javne službe bi vsekakor bila očitno napačna, če bi vključevala dejavnosti, za katere ni mogoče upravičeno reči, da uresničujejo demokratične, socialne in kulturne potrebe vsake družbe. To bi na primer navadno veljalo za oglaševanje, elektronsko poslovanje, televizijsko prodajo, uporabo plačljive telefonske številke pri nagradnih igrah⁽⁴¹⁾, sponzoriranje ali maloprodajno trženje. Poleg tega bi lahko bila očitna napaka, če bi se državna pomoč porabila za financiranje dejavnosti, ki ne prinašajo dodane vrednosti v smislu izpolnjevanja socialnih, demokratičnih in kulturnih potreb družbe.
- (49) Pri tem je treba znova povedati, da javna služba zajema storitve, ki so javnosti ponujene v splošnem interesu. Vprašanja opredelitve javne službe ne gre zamenjevati z vprašanjem mehanizma financiranja, izbranega za zagotavljanje pripadajočih storitev. Zato te dejavnosti ne morejo veljati za del javne službe⁽⁴²⁾, čeprav javne radiotelevizije lahko izvajajo poslovne dejavnosti, kot je prodaja oglašnega časa, da bi ustvarile prihodke.

6.2. Pooblastitev in nadzor

- (50) Da bi imeli korist od izvzetja v skladu s členom 59(2) Sporazuma EGP, je treba odgovornost javne službe zaupati enemu ali več podjetjem z uradnim aktom (na primer z zakonodajo, pogodbo ali zavezujočim pravilnikom).
- (51) V aktih o pooblastitvi mora biti podrobno opisan značaj obveznosti javne službe v skladu s poglavjem 6.1 tega sporočila, določeni morajo biti tudi pogoji, ki urejajo nadomestilo za opravljanje javne službe, vsebovati pa morajo tudi določila za izogibanje plačilu kakršnega koli prekomernega nadomestila in za njegovo vračilo.
- (52) Kadar se obseg odgovornosti javne službe razširi na nove storitve, se primerno spremenita opredelitev in pooblastilo v mejah člena 59(2) Sporazuma EGP. Da bi se javnim radiotelevizijam omogočilo hitro odzivanje na tehnološki razvoj, lahko države Efte predvidijo, da se pooblastitev za izvajanje nove storitve zagotovi po ocenjevanju iz poglavja 6.7 tega sporočila, tj. še preden se izvirni akt o pooblastitvi uradno konsolidira.
- (53) Vendar ni dovolj, da je javna radiotelevizija uradno pooblaščenca za opravljanje podrobno določene javne službe. Potrebno je tudi, da se javna služba dejansko opravlja, kakor je določeno v uradnem sporazumu med državo in pooblaščenim podjetjem. Zato je zaželeno, da ustrezní organ ali pooblaščenca telo pregledno in učinkovito nadzira njegovo uporabo. Potreba po ustreznem organu ali telesu, ki zagotavlja nadzor, je očitna v primeru standardov kakovosti, ki jih morajo izpolnjevati pooblaščenca operaterji. Nadzorni organ ni odgovoren za presojo doseganja standardov kakovosti: zagotoviti je treba, da se lahko zanese, da države Efte ustrezno nadzorujejo izpolnjevanje obveznosti javne službe s strani javne radiotelevizije, med drugim tudi kvalitativnih standardov, ki so del navedenih obveznosti⁽⁴³⁾.
- (54) Države Efte so pristojne za izbiro mehanizma, s katerim se zagotavlja učinkovit nadzor izpolnjevanja obveznosti javne službe, kar Nadzornemu organu omogoča, da izpolnjuje svoje naloge po členu 59(2) Sporazuma EGP. Ta

⁽³⁹⁾ Zadeva T-442/03, SIC proti Komisiji, Zodl. 2008, str. II-1161, točka 201, in sodba TV2, navedena zgoraj, točke 122–124.

⁽⁴⁰⁾ Po mnenju Splošnega sodišča so ta kvalitativna merila „smisel obstoja službe splošnega gospodarskega pomena radiotelevizije v nacionalni avdiovizualni podobi“. Ni „razlogov, da bi bila služba splošnega gospodarskega pomena radiotelevizije sicer široko opredeljena, a se izpolnjevanje teh kakovostnih zahtev žrtvuje v korist gospodarske dejavnosti izdajatelja“, glej zadevo SIC proti Komisiji, navedeno zgoraj, točka 211.

⁽⁴¹⁾ Za kvalificiranje nagradnih iger, vključno s klicanjem na plačljivo telefonsko številko, na primer televizijsko prodajo ali oglaševanje v skladu z Direktivo 2007/65/ES (direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah), glej zadevo C-195/06, *Österreichischer Rundfunk (ORF)*, Recueil 2007, str. I-8817.

⁽⁴²⁾ Glej sodbo TV2, navedeno zgoraj, točki 107 in 108.

⁽⁴³⁾ Glej zadevo SIC proti Komisiji, navedeno zgoraj, točka 212.

nadzor se zdi učinkovit le, če ga izvaja organ, ki je dejansko neodvisen od uprave javne radiotelevizije in ki ima pooblastila ter potrebne zmogljivosti in vire za redno izvajanje nadzora ter posledično za nalaganje ustreznih pravnih sredstev, če je treba zagotavljati izpolnjevanje obveznosti javne službe.

- (55) Brez zadostnih in zanesljivih dokazov, da se javna storitev dejansko zagotavlja, kakor je bila naročena, Nadzorni organ ne bi mogel opraviti svojih nalog v skladu s členom 59(2) Sporazuma EGP in zato ne bi mogel dodeliti nobenega izvetja v skladu z navedeno določbo.

6.3. Izbira financiranja javne radiodifuzije

- (56) Obveznosti javne službe so lahko kvantitativne, kvalitativne ali oboje. Nadomestilo lahko upravičijo ne glede na njihovo obliko, če prihaja do dodatnih stroškov, ki jih radiotelevizija navadno ne bi imela.

- (57) Sheme financiranja se lahko razdelijo na dve širši kategoriji: „posamezno financiranje“ in „dvojno financiranje“. Kategorijo „posameznega financiranja“ sestavljajo sistemi, v katerih so storitve javne radiodifuzije financirane izključno z javnimi sredstvi v kakršni koli obliki. Sistem „dvojnega financiranja“ sestavlja širok nabor shem, v katerem se storitve javne radiodifuzije financirajo z različnimi kombinacijami državnih sredstev in prihodkov iz poslovnih dejavnosti ali dejavnosti javne službe, kot je prodaja oglasnega časa ali programov in ponudba plačljivih storitev.

- (58) V resoluciji o javni radiodifuziji je navedeno: „Določbe Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti ne posegajo v pristojnost držav članic glede financiranja storitev javne radiodifuzije (...)“. Nadzorni organ zato načeloma ne nasprotuje izbiri sheme dvojnega financiranja namesto sheme enojnega financiranja.

- (59) Medtem ko lahko države Efte prosto izbirajo način financiranja storitev javne radiodifuzije, mora Nadzorni organ v skladu s členom 59(2) Sporazuma EGP preveriti, da državno financiranje nima nesorazmernega vpliva na konkurenco v Evropskem gospodarskem prostoru, kot je navedeno v točki 37 tega sporočila.

6.4. Zahteve po preglednosti pri oceni državne pomoči

- (60) Ocenjevanje državne pomoči s strani Nadzornega organa zahteva jasno in natančno opredelitev javne službe ter jasno in primerno ločevanje dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, vključno z jasnim ločevanjem računovodskih izkazov.

- (61) Ločevanje računovodskih izkazov dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, se navadno zahteva že na nacionalni ravni, saj je bistveno za zagotovitev preglednosti in odgovornosti glede porabe javnih sredstev. Ločevanje računovodskih izkazov je orodje za proučevanje domnevnih navzkrižnih subvencioniranj ter za utemeljitev plačil upravičenih nadomestil za naloge splošnega gospodarskega pomena. Samo na podlagi točne razmejnitve stroškov in prihodkov je mogoče ugotoviti, ali so javna sredstva dejansko omejena na neto stroške področja odgovornosti javne storitve in tako sprejemljiva v skladu s členom 59(2) Sporazuma EGP.

- (62) Na podlagi Direktive 2006/111/ES (direktiva o preglednosti) morajo države članice sprejeti ukrepe za večjo preglednost v zvezi z vsemi podjetji, ki so jim dodeljene posebne ali izključne pravice ali so pooblaščenca za opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena in ki v kakršni koli obliki prejemajo nadomestilo za opravljanje javne službe in ki izvajajo druge dejavnosti, tj. dejavnosti, ki niso del javne službe. Te zahteve po preglednosti so: (a) notranji računovodski izkazi za različne dejavnosti, tj. dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, morajo biti ločeni; (b) vsi stroški in prihodki morajo biti pravilno dodeljeni ali razporejeni na podlagi dosledno uporabljenih in objektivno upravičenih načel stroškovnega računovodstva; (c) načela stroškovnega računovodstva, po katerih se vodijo ločeni računi, morajo biti jasno določena ⁽⁴⁴⁾.

- (63) Te splošne zahteve po preglednosti veljajo tudi za radiotelevizije, če so pooblaščenca za opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena, prejemajo nadomestilo v zvezi s tako storitvijo in izvajajo tudi druge dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo.

- (64) V sektorju javne radiodifuzije ločenost računovodskih izkazov ni poseben problem na strani prihodkov. Nadzorni organ zato meni, da bi morale radiotelevizije v zvezi s prihodki dati podrobno poročilo o virih in zneskih vseh prihodkov, ki izhajajo iz opravljanja dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo.

- (65) Na stroškovni strani se lahko upoštevajo vsi izdatki, ki so nastali med opravljanjem javne službe. Če podjetje opravlja tudi dejavnosti zunaj področja uporabe javne službe, se lahko upoštevajo le stroški, povezani z

⁽⁴⁴⁾ Člen 4 Direktive 2006/111/ES (direktiva o preglednosti).

opravljanjem javne službe. Nadzorni organ se zaveda, da bi lahko bilo ločevanje računovodskih izkazov v sektorju javne radiodifuzije težje na stroškovni strani. Razlog za to je, da lahko zlasti na področju tradicionalne radiotelevizije države Efte štejejo, da spada celotni program radiotelevizije v javno službo, hkrati pa dovoljujejo njegovo komercialno uporabo. Drugače povedano, dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, si lahko v veliki meri delijo prihodke, njihovih stroškov pa ni mogoče vedno sorazmerno ločiti.

- (66) Stroške, ki so lastni dejavnostim, ki ne spadajo v javno službo (npr. stroški trženja), bi bilo treba vedno jasno določiti in voditi ločeno. Poleg tega bi bilo treba vhodne stroške, ki so sočasno namenjeni razvoju dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, sorazmerno in smiselno (ko je to mogoče) razporediti med dejavnosti javne službe oziroma dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo.
- (67) V drugih primerih, torej ko so za opravljanje nalog javne službe ali nalog, ki ne spadajo v javno službo, uporabljeni isti viri, bi morali biti vhodni stroški razdeljeni na podlagi razlike med skupnimi stroški podjetja z dejavnostmi, ki ne spadajo v javno službo, in brez njih⁽⁴⁵⁾. V takih primerih stroškov, ki jih je mogoče v celoti pripisati dejavnostim javne službe, vendar pa imajo od njih koristi tudi dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, ni treba porazdeliti med obe vrsti dejavnosti, ampak se lahko v celoti dodelijo dejavnostim javne službe. To razliko glede na pristop, ki se na splošno upošteva v drugih sektorjih javnih služb, pojasnjujejo posebne značilnosti sektorja javne radiotelevizije. Na področju javne radiotelevizije je treba upoštevati neto koristi komercialnih dejavnosti, povezanih z dejavnostmi javne službe, da bi se izračunali neto stroški javne službe in tako znižala višina nadomestila za opravljanje javne službe. Tako se zmanjša tveganje navzkrižnega subvencioniranja z evidentiranjem skupnih stroškov na stran dejavnosti javne službe.
- (68) Glavni primer okoliščin, opisanih v prejšnjem odstavku, bi bili stroški produkcije programov, ki jo radiotelevizija izvaja v okviru opravljanja javne službe. Ti programi so namenjeni izpolnjevanju obveznosti javne službe in ustvarjanju odjemalcev za prodajo oglasnega prostora. Vendar je skoraj nemogoče, da bi z zadostno natančnostjo količinsko določili raven gledanosti programov, ki izpolnjujejo opravljanje javne službe, in tistih, ki ustvarjajo prihodke iz oglaševanja. Zato bi bila porazdelitev programskih stroškov na ti dejavnosti naključna in nesmiselna.
- (69) Nadzorni organ meni, da je finančno preglednost mogoče nadalje izboljšati z ustreznim ločevanjem na dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, na ravni organizacije javne radiotelevizije. S funkcionalnim ali strukturnim ločevanjem se je navadno mogoče lažje izogniti navzkrižnemu subvencioniranju komercialnih dejavnosti že od samega začetka ter zagotoviti transferne cene in spoštovanje načela tržne cene med neodvisnimi strankami. Nadzorni organ zato poziva države Efte, naj funkcionalno ali strukturno ločevanje od pomembnih in ločljivih komercialnih dejavnosti obravnavajo kot obliko najboljše prakse.

6.5. Načelo čistih stroškov in prekomerno nadomestilo

- (70) Ker prekomerno nadomestilo ni potrebno za opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena, je to načelom nezdržljiva državna pomoč, ki jo je treba vrniti državi skladno s pojasnili v zvezi s storitvami javne radiotelevizije iz tega poglavja.
- (71) Nadzorni organ izhaja iz stališča, da podjetja navadno potrebujejo državno financiranje za opravljanje nalog javne službe. Da bi javno nadomestilo prestalo preskus sorazmernosti, njegov znesek načeloma ne sme presežati čistih stroškov iz opravljanja javne službe, pri čemer se upoštevajo tudi drugi neposredni ali posredni prihodki, ki izhajajo iz opravljanja javne službe. Zato se bo pri določanju neto stroškov javne službe upoštevala čista korist iz vseh komercialnih dejavnosti, povezanih z dejavnostjo javne službe.
- (72) Podjetje, ki prejme nadomestilo za opravljanje javne službe, ima lahko načeloma zmeren dobiček. Ta dobiček sestoji iz donosnosti kapitala podjetja, pri čemer se upošteva, da tveganje obstaja ali da ga ni. V sektorju radiodifuzije obveznosti javne službe pogosto opravljajo radiotelevizije, ki so neprireditno usmerjene ali ki jim ni treba plačevati za uporabljeni kapital in ne opravljajo nobene druge dejavnosti razen javne službe. Nadzorni organ meni, da v

⁽⁴⁵⁾ To se nanaša na hipotetično možnost, da se dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, prekinejo: stroški, ki bi bili s tem prihranjeni, pomenijo znesek skupnih stroškov, ki se razporedijo dejavnostim, ki ne spadajo v javno službo.

teh primerih ni smiselno vključevati prvine dobička v znesek nadomestila za opravljanje javne službe ⁽⁴⁶⁾. V drugih primerih, npr. ko so za izvajanje posebnih obveznosti javne službe pooblaščenca tržno usmerjena podjetja, ki morajo plačevati za vanje vloženi kapital, se prvina dobička, ki je pošteno plačilo kapitala z upoštevanim tveganjem, lahko šteje za smiselno, če se ta lahko ustrezno utemelji in je potrebna za izpolnjevanje obveznosti javne službe.

- (73) Javne radiotelevizije lahko zadržijo letno prekomerno nadomestilo v znesku, ki presega neto stroške opravljanja javne službe (kot „rezerve za opravljanje javne službe“), in sicer v znesku, ki je potreben za njihovo financiranje in izpolnjevanje njihovih obveznosti javne službe. Nadzorni organ na splošno meni, da bi se znesek, ki ne presega 10 % letnih proračunskih stroškov javne službe, lahko obravnaval kot sredstva, potrebna za premagovanje nihanj stroškov in prihodkov. Prekomerno plačano nadomestilo je praviloma treba vrniti brez nepotrebnih zamud.
- (74) Izjemoma se javnim radiotelevizijam lahko dovoli, da zadržijo znesek, ki presega 10 % letnih proračunskih stroškov javne službe, vendar samo v ustrezno utemeljenih primerih. To je sprejemljivo le, če je prekomerno nadomestilo vnaprej in zavezujoče namenjeno enkratnim večjim izdatkom, potrebnim za izpolnjevanje obveznosti javne službe ⁽⁴⁷⁾. Uporaba takih posebej namenjenih prekomernih nadomestil mora biti glede na njihov namen časovno omejena.
- (75) Da bi se Nadzornemu organu omogočilo izvrševanje njegovih nalog, države Efte določijo pogoje, pod katerimi lahko javne radiotelevizije uporabijo navedeno prekomerno nadomestilo.
- (76) Navedeno prekomerno nadomestilo se uporablja izključno za financiranje dejavnosti javne službe. Navzkrižno subvencioniranje ni utemeljeno in je zato nezdružljiva državna pomoč.

6.6. Mehanizmi finančnega nadzora

- (77) Države Efte zagotovijo ustrezne mehanizme, da ne bi prihajalo do plačevanja prekomernih nadomestil, in sicer v skladu z določbami iz odstavkov 72–76. Zagotoviti morajo reden in učinkovit nadzor porabe javnih sredstev, da bi se preprečilo plačevanje prekomernih nadomestil in navzkrižnega subvencioniranja ter da bi se pregledovala stanje in poraba „rezerv za opravljanje javne službe“. Države Efte so pristojne za izbiro najbolj primerne in učinkovitega nadzornega mehanizma za svoje sisteme nacionalne radiodifuzije, pri tem pa morajo upoštevati tudi potrebo po zagotavljanju skladnosti z obstoječimi mehanizmi za nadzor izpolnjevanja obveznosti javne službe.
- (78) Taki nadzorni mehanizmi se zdijo učinkoviti le, če jih redno, po možnosti letno, izvajajo zunanji organi, ki so neodvisni od javne radiotelevizije. Države Efte poskrbijo, da se vzpostavijo učinkoviti ukrepi za izterjavo plačanega prekomernega nadomestila, ki ni v skladu z določbami iz poglavja 6.5, in navzkrižnih subvencij.
- (79) Finančno stanje javnih radiotelevizij bi bilo treba podrobno pregledati ob koncu vsakega obdobja financiranja, kakor je določeno v nacionalnih sistemih radiodifuzij držav Efte, če tako obdobje ni opredeljeno, pa ob koncu obdobja, ki navadno ne bi smelo biti daljše od štirih let. Vse rezerve za izvajanje javne službe se ob koncu obdobja financiranja ali ob koncu enakovrednega obdobja, kot je določeno v tem sporočilu, upoštevajo pri izračunavanju finančnih potreb javne radiotelevizije za prihodnje obdobje. Če rezerve za izvajanje javne službe stalno presegajo 10 % letnih stroškov javne službe, morajo države Efte preveriti, ali je raven financiranja prilagojena dejanskim finančnim potrebam javnih radiotelevizij.

6.7. Diverzifikacija storitev javne radiotelevizije

- (80) V zadnjih letih so avdiovizualni trgi doživeli pomembne spremembe, ki so povzročile stalen razvoj in diverzifikacijo programske ponudbe. To je odprlo nova vprašanja glede uporabe pravil o državni pomoči za avdiovizualne storitve, ki presegajo tradicionalne radiotelevizijske dejavnosti.
- (81) Glede tega Nadzorni organ meni, da bi morale javne radiotelevizije imeti možnost, da v prid družbe izkoristijo priložnosti, ki jih ponujata digitalizacija in diverzifikacija distribucijskih platform na tehnološko nevtralni podlagi. Da

⁽⁴⁶⁾ Ta določba seveda javnim radiotelevizijam ne onemogoča, da bi ustvarile dobiček s komercialnimi dejavnostmi, ki ne spadajo v obveznost opravljanja javne službe.

⁽⁴⁷⁾ Take posebne rezerve so lahko utemeljene za večje naložbe v tehnologijo (kot je digitalizacija), ki so predvidene za določeno obdobje v prihodnosti in potrebne za opravljanje javne službe, ali za obsežnejše ukrepe prestrukturiranja, ki so potrebni za neprekinjeno delovanje javne televizije v natančno opredeljenem obdobju.

bi se zagotovila temeljna vloga javnih radiotelevizij v novem digitalnem okolju, lahko javne radiotelevizije uporabljajo državno pomoč, da bi prek novih distribucijskih platform ponujale avdiovizualne storitve, namenjene širši javnosti in delu družbe s posebnimi interesi, če so namenjene izpolnjevanju istih demokratičnih, družbenih in kulturnih potreb zadevne družbe in ne vključujejo nesorazmernih učinkov na trg, ki niso potrebni za opravljanje javne službe.

- (82) S hitrim razvojem radiodifuzijskih trgov se spreminjajo tudi poslovni modeli radiotelevizij. Javne televizije se pri opravljanju javne službe vedno bolj poslužujejo novih virov financiranja, kot so spletno oglaševanje ali ponujanje storitev proti plačilu (t.i. plačljive storitve, kot so dostop do arhivov proti plačilu pristojbine, posebnih televizijskih programov proti plačilu, dostop do mobilnih storitev proti pavšalnemu plačilu, odložen dostop do televizijskih programov proti plačilu pristojbine, snemanje vsebine s spleta proti plačilu itd.). Plačilna prvina plačljivih storitev je lahko na primer povezana s plačevanjem pristojbin, ki jih radiotelevizije plačujejo za mrežno distribucijo ali avtorske pravice (na primer če se storitve ponujajo preko mobilnih platform proti plačilu pristojbine za mobilno distribucijo).
- (83) Čeprav so storitve javne radiotelevizije tradicionalno brezplačne, Nadzorni organ meni, da prvina neposrednega plačevanja za take storitve (vplivajo na dostop gledalcev do njih ⁽⁴⁸⁾) ni vedno znak, da te storitve izrecno ne spadajo v okvir opravljanja javne službe, če ta plačljiva prvina ne ogroža značilne lastnosti javne službe v smislu izpolnjevanja socialnih, demokratičnih in kulturnih potreb državljanov, po čemer se javna služba razlikuje od izključno komercialnih dejavnosti ⁽⁴⁹⁾. Plačilna prvina je eden od vidikov, ki jih je treba upoštevati pri odločanju o vključitvi takih storitev v opravljanje javne službe, saj lahko vpliva na univerzalnost in celotno zasnovano ponujene storitve ter na njen tržni učinek. Če določena plačljiva storitev zadosti posebnim družbenim, demokratičnim in kulturnim potrebam družbe, ne da bi imela pri tem nesorazmerne učinke na konkurenco in čezmejno trgovino, lahko država Efte zaupa javni radioteleviziji izvajanje take storitve v okviru opravljanja javne službe.
- (84) Kot je določeno v tem sporočilu, se lahko državna pomoč javnim radiotelevizijam uporabi za razširjanje avdiovizualnih storitev na vseh platformah, če so izpolnjene materialne zahteve iz člena 59(2) Sporazuma EGP. Države Efte morajo zato z uporabo predhodnega ocenjevalnega postopka na podlagi javnega posvetovanja proučiti, ali pomembne nove avdiovizualne storitve, ki jih načrtujejo javne radiotelevizije, izpolnjujejo zahteve iz člena 59(2) Sporazuma EGP, tj. ali v okviru opravljanja storitev javne radiodifuzije služijo demokratičnim, družbenim in kulturnim potrebam družbe, pri tem pa upoštevajo potencialne učinke na trgovinske pogoje in konkurenco.
- (85) Države Efte morajo opredeliti, kaj je „pomembna nova storitev“, pri tem pa morajo upoštevati značilnosti in razvoj radiodifuzijskega trga ter nabor storitev, ki ga javna radiotelevizija že ponuja. Značaj „novega“ neke dejavnosti je med drugim lahko odvisen od njene vsebine in načina njene uporabe ⁽⁵⁰⁾. Pri „pomembnosti“ storitve se lahko upoštevajo na primer finančni viri, ki so potrebni za njen razvoj, in pričakovani učinek na povpraševanje. Pomembne spremembe obstoječih storitev se ocenjujejo enako kot pomembne nove storitve.
- (86) Države Efte so pristojne, da izberejo najprimernejši mehanizem za zagotovitev skladnosti avdiovizualnih storitev z materialnimi zahtevami iz člena 59(2) Sporazuma EGP, pri tem pa morajo upoštevati posebnosti nacionalnih sistemov radiodifuzije in potrebo po zaščiti uredniške neodvisnosti javnih radiotelevizij.
- (87) Zaradi preglednosti in pridobivanja vseh zadevnih informacij, ki so potrebne za sprejetje uravnotežene odločitve, imajo zainteresirane strani priložnost, da svoje poglede glede predvidene pomembne nove storitve izrazijo v okviru javnega posvetovanja. Izid posvetovanja, njegova ocena in podlaga za sprejetje odločitve morajo biti javno objavljeni.

⁽⁴⁸⁾ Svet Evrope je v priporočilu o poslanstvu medijev kot javne službe v informacijski družbi navedel, da države članice lahko dovolijo dopolnilne rešitve glede financiranja, pri tem pa morajo ustrezno upoštevati vprašanja glede trga in konkurence. Države članice lahko zlasti v primeru novih prilagojenih storitev javnim medijem dovolijo, da pobirajo pristojbine. Vendar nobena od teh rešitev ne sme ogroziti načela univerzalnosti javnih medijev ali povzročiti diskriminacije različnih družbenih skupin. Med razvojem novih sistemov financiranja morajo države članice ustrezno upoštevati značaj vsebin, ki se ponujajo v javnem interesu in v skupnem interesu.

⁽⁴⁹⁾ Nadzorni organ na primer meni, da bi se obvezno neposredno plačilo uporabnikov za zagotavljanje ponudbe s posebnimi vsebinami običajno štelo za komercialno dejavnost. Po drugi strani pa meni, da zaračunavanje pristojbin za prenos uravnoteženih in raznolikih programskih vsebin prek novih platform, kot so mobilne naprave, ponudbe ne bi spremenilo v komercialno dejavnost.

⁽⁵⁰⁾ Nadzorni organ na primer meni, da se nekatere oblike linearnega prenosa, kot je sočasni prenos večernih TV novic prek drugih platform (npr. interneta, mobilnih naprav), v tem poglavju lahko štejejo za oblike, ki niso „nove“. Države Efte bi morale ugotoviti, ali se druge oblike ponovnega prenosa programskih vsebin javnih radiotelevizij prek drugih platform štejejo za pomembne nove storitve, pri čemer bi morale upoštevati posebnosti in lastnosti zadevne storitve.

- (88) Da bi države Efte zagotovile, da financiranje pomembnih novih avdiovizualnih storitev z javnimi sredstvi ne izkrivlja trgovine in konkurence v obsegu, ki je v nasprotju s skupnim interesom, morajo na podlagi izida javnega posvetovanja oceniti skupni vpliv nove storitve na trg, tako da primerjajo stanji, ko je načrtovana nova storitev na voljo oz. ko ta ni na voljo. Pri ocenjevanju vpliva na trg je treba na primer obravnavati obstoj podobnih ali nadomestnih ponudb na trgu, konkurenco programskih vsebin, strukturo trga, tržni položaj javne radiotelevizije, raven konkurence in morebitni vpliv na zasebne pobude. Ta vpliv mora biti uravnotežen s pomenom zadevne storitve za družbo. Če bi bili učinki na trg pretežno negativni, bi se financiranje avdiovizualnih storitev s strani države zdelo sorazmerno le, če bi bilo utemeljeno z dodano vrednostjo v smislu izpolnjevanja socialnih, demokratičnih in kulturnih potreb družbe⁽⁵¹⁾ ob upoštevanju obstoječe skupne ponudbe javne službe.
- (89) Tako ocenjevanje bi bilo objektivno le, če bi ga opravil organ, ki je dejansko neodvisen od uprave javnih radiotelevizij, tudi v smislu imenovanja in razreševanja njegovih članov, in ki ima dovolj zmogljivosti in virov za opravljanje nalog. Države Efte morajo oblikovati postopek, ki je sorazmeren velikosti trga in tržnemu položaju javne radiotelevizije.
- (90) Navedeni premisleki javnim radiotelevizijam ne smejo preprečevati preskušanja novih inovativnih storitev (npr. v obliki pilotnih projektov) v omejenem obsegu (npr. v smislu časa in občinstva) in zaradi zbiranja informacij o izvedljivosti predvidene storitve in njeni dodani vrednosti, če faza preskušanja ne zahteva uvedbe celovite in pomembne nove avdiovizualne storitve.
- (91) Nadzorni organ meni, da bo navedeno ocenjevanje na nacionalni ravni prispevalo k zagotavljanju spoštovanja pravil EGP o državnih pomočeh. To ne posega v pristojnosti Nadzornega organa in Komisije, da preverita, ali države Efte spoštujejo določbe Sporazuma EGP, in da ukrepata, kadar koli je potrebno, tudi na podlagi pritožb ali na lastno pobudo.

6.8. Sorazmernost in obnašanje na trgu

- (92) Na podlagi člena 59(2) Sporazuma EGP javne radiotelevizije ne smejo sodelovati v dejavnostih, ki bi lahko povzročile nesorazmerno izkrivljanje konkurence in ki niso potrebne za izpolnjevanje obveznosti javne službe. Na primer, pridobitev posebnih vsebin na splošno šteje kot legitimni del javne službe javnih radiotelevizij. Vendar bi nesorazmerno izkrivljanje trga nastalo, če bi javne radiotelevizije ohranile neuporabljene izključne pravice za posebne vsebine, ne da bi zanje pregledno in pravočasno izdale podlicenco. Nadzorni organ zato države Efte poziva, naj zagotovijo, da javne radiotelevizije spoštujejo načelo sorazmernosti tudi glede nakupa posebnih pravic, in naj določijo pravila za izdajanje podlicenc za neuporabljene izključne pravice za posebne vsebine s strani javnih radiotelevizij.
- (93) Pri izvajanju komercialnih dejavnosti morajo javne radiotelevizije spoštovati tržna načela, razmerja med radiotelevizijami in njihovimi komercialnimi podružnicami, če te obstajajo, pa morajo biti v skladu z načelom tržne cene med neodvisnimi strankami. Države Efte morajo zagotoviti, da javne radiotelevizije spoštujejo načela tržne cene med neodvisnimi strankami, izvajajo komercialne naložbe v skladu z načelom vlagatelja v tržnem gospodarstvu in da zaradi financiranja iz javnih sredstev ne ravnajo protikonkurenčno v zvezi s svojimi konkurenti.
- (94) Primer protikonkurenčne prakse je lahko neloyalno nižanje cen. Javna radiotelevizija bi lahko znižala cene oglaševanja ali skrčila obseg drugih dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo (kot so komercialne plačljive storitve) pod ceno, ki bi jo lahko smiselno šteli za tržno, s čimer bi upadli tudi prihodki njenih konkurentov, če bi se posledično nižji prihodki krili iz nadomestila za opravljanje javne službe. Tako ravnanje ne sme veljati za značilno za opravljanje javne službe, ki je bilo zaupano radioteleviziji, in bi vsekakor vplivalo na trgovinske pogoje in konkurenco v Evropskem gospodarskem prostoru do te mere, da bi bilo to v nasprotju s skupnimi interesi ter s tem kršilo člen 59(2) Sporazuma EGP.
- (95) Zaradi razlik v tržnih okoliščinah je treba ob upoštevanju posebnosti trga in zadevnih storitev za vsak primer posebej ocenjevati, ali javne radiotelevizije spoštujejo tržna načela, zlasti pa, ali javne radiotelevizije neloyalno znižujejo cene v svojih komercialnih ponudbah oz. ali spoštujejo načelo sorazmernosti glede nakupa posebnih pravic⁽⁵²⁾.

⁽⁵¹⁾ Glej tudi pombo 40 o smislu obstoja službe splošnega gospodarskega pomena radiotelevizije.

⁽⁵²⁾ Pomembno vprašanje bi na primer lahko bilo ugotoviti, ali javne radiotelevizije pri ponujanju višjih zneskov za posebne programske pravice presegajo potrebe, ki spadajo med naloge javne službe, in povzročajo nesorazmerno izkrivljanje na trgu.

(96) Nadzorni organ meni, da morajo zlasti nacionalni organi zagotoviti, da javne radiotelevizije spoštujejo tržna načela. Zato morajo države Efte vzpostaviti ustrezne mehanizme, ki omogočajo učinkovito ocenjevanje morebitnih pritožb na nacionalni ravni.

(97) Ne glede na navedeno v prejšnjem odstavku lahko Nadzorni organ po potrebi ukrepa na podlagi členov 53, 54, 59 in 61 Sporazume EGP.

7. Časovna omejitev uporabe

(98) To poglavje se uporablja od prvega dne, ko ga sprejme Nadzorni organ. Nadomestilo bo prejšnje poglavje o uporabi pravil o državni pomoči za javno radiodifuzijo iz smernic Nadzornega organa o pomoči.

(99) V skladu s poglavjem o pravilih, ki se uporabljajo za oceno nezakonite državne pomoči ⁽⁵³⁾, bo Nadzorni organ v primeru nepriglašene pomoči uporabil:

(a) to poglavje, če je bila pomoč dodeljena po njegovem sprejetju;

(b) prejšnje poglavje o uporabi pravil o državni pomoči za javno radiodifuzijo, sprejeto 23. aprila 2004, v vseh ostalih primerih.

⁽⁵³⁾ Sprejeto z Odločbo št. 154/07/COL z dne 3. maja 2007 o triinšestdeseti spremembi procesnih in materialnih pravil na področju državne pomoči, posodobitvi in vključitvi novega poglavja o pravilih, ki se uporabljajo za nezakonito pomoč (UL L 73, 19.3.2009, str. 23, in Dopolnilo EGP št. 15, 19.3.2009, str. 1), na voljo na spletni strani Nadzornega organa: <http://www.eftasurv.int/?1=1&showLinkId=15119&1=1>